

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- — Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane
cene za letne naročnike.

O politiki sporazuma

Prevelik je današnji svetovni preobrat, da se bi mogli gorški Slovenci kaj intenzivneje baviti z domačo politiko. Ljubša jim je dandanes svetovna nego domača politika. Zazrli smo se tako globoko v vprašanje mej, da ne vidimo več ostalih prememb, ki se vrše v človeštvu.

Vojne, socialni boji, pomanjkanje tega in onega jemlje vsakemu človeku pogled v najvsakdnejša vprašanja.

Tako se razlagajo brezkončne stavke, vpori, nezadovoljnost in nevsahljivo sovražstvo, ki poganja kakor plevelj, kjerkoli najde primerna tla.

Radi tega se prav nič ne čudimo, da se namrdajo ljudje, ko jim govorimo o potrebnosti sporazuma narodov.

Pred vsem tega vsak kot posameznik ne umeje. Ako bodeš govoril našemu kmetiču o sporazumu te takoj zavrne, da se naj ga pusti pri miru, kakor pušča on vsakega na miru. Potemtakem odpade navidezno vsaka potreba po sporazumu, dokler sodi namreč vsak le iz individualnega stališča in ne presoja položaja iz stališča skupnosti.

Sporazum postane življenska potreba, kadar se gre za rešitev vprašanj, ki zadevajo interese kake človeške skupine, bodisi ta narodnega ali stanovskega značaja.

Ako hodi vsak sam svojo pot, mu preti nevarnost, da ostane tudi v svojih individualnih interesih oškodovan. Treba je torej pogovoriti se s sosedi in vrediti si gospodarstvo tako, da se ne vtrpi v nobenem slučaju prevelike škode.

Ta trajni boj smo doživljali pod bivšo Avstrijo. Nemci so izkoristili svojo v z. odovinskih bojih vtrjeno stališče in skušali raztegniti svoje gospodarstvo tudi nad nemške narode. Ti so kmalu občutili na svoji koži, da nemški interesi niso identični z njihovimi. Nemci so imeli zadostikrat priliko čutili odmev te nezadovoljnosti, toda sklenili so, da ne iščejo z drugimi narodi nikakega sporazuma, marveč, da se bodo oprli edino na svojo vojaško moč. To je pa bil baš njihov pogin.

Mi smo naziranja, da stoji v gotovem trenutku vsak narod pred kočljivim vprašanjem, ali naj se skuša s svojimi sosedi sporazumiti ali pa oborožiti se za nove vojne.

V Evropi, ki se je vedno odlikovala po nacionalnem šovinizmu, je prevladala vedno stara tradicija, da odločuje vsodo narodov meč.

Kljub visoki evropski civilizaciji so bile vojne v Evropi bolj na dnevnem redu, kakor kjer si bodi drugje. Prav je imel nemški filozof Nietzsche, ki je trdil, da je vsak mož rojen vojak. Evropa je zadostikrat pokazala, da jej je višek narodne moči merjenje na bojnem polju. Najvišja probuda 20. stoletja se je poveljala na bojnem polju v krvi in nesnagi.

Menda ni več dandanes človeka, ki bi si želel vojne nazaj. Naša človeška generacija jo zavrača, dasi se je ne more znebiti še dandanes. Timbolj pa upamo za bodočnost na ugodna tla za akcije, ki vodijo k sporazumu narodov. Kar je bilo včasih pobožna ali platonična želja, je dandanes potreba. Evropa je izčrpana in potrebna miru in počitka. Vspostavitve družabnega življenja, normalnega prometa, porušenih in zanemarjenih krajev, povečanje produkcije bode vporabilo vse razpoložljive moči.

Velikanski stroj prične zopet delovati. V tem delu se bode še le pričelo pozabljati prestane boje in stopali bodema postopoma v prepričanje, da je vsak napredek možen le v sodelovanju vseh moči in vtrditvi medsebojnega sporazuma v vseh za človeštvo važnih vprašanjih.

To je bil najbrže ideal, ki ga je hotel vdejsviti Wilson v svoji „Zvezi narodov“, ki pa bode doživela še mnogo prememb, predno bode sprejemljiva za vse narode. Evropa nudi težavna tla za take načrte. Še težavnejše pa bode sporazum v onih ozemljih, do kojih dviga svoje zahteve več narodov.

„Zveza narodov“ je dandanes le oblika nekega zakona, ki navaja, česar se ne

mu storiti, ni pa še pozitivna gradba, iz koje bi mogli črpati narodi sadove.

Posamezni državniki bodo stali še dolgo na stališču, da se morajo poravnati spori nasilnim potom. Trajne odmeve te politike bode mo imeli v „zvezi narodov“, ki bode morala gasiti vedno tleča sovražstva.

Nespametno je vsled tega misliti na kak idealni ali trajni mir; doseženo je zadosti, ako se bode moglo zabraniti izbruh takih katastrof, kakor smo jih ravnokar doživeli in iz kojih nam skoraj ni več mogoče zlesti.

Da pa pridemo enkrat res do kakega pozitivnega vspeha na polju mednarodnega sporazuma, je treba, da se postavi vsak posameznik na trezno stališče in se vpraša, kaj mu je storiti, da ohrani sebe, in svoje moči in premoženje kolikor mogoče celo in nepokvarjeno. Da pride do pravega zaključka, si mora tudi predočiti, kako vlogo igra kot posameznik in del naroda ali države, koji pripada. Jako nespameten bi moral biti, ako ne bi sprevidel, da so tudi njegove individualne koristi zavisne od skupnega ravnotežja in soglasja. Za mirni razvoj in napredek človeštva je pa soglasje življenska potreba.

Iz tega naravnega zaključka bodo vsi pametni duhovi delovali na to, da se ugladijo nesporazumljenja, ki bi še utegnili nastati med novimi in starimi državami. Odkritosrčno ali neodkritosrčno se bode moralo podpirati vsako stremenje po sporazumih, da se vtrdi tako težko skrpučani mir.

Ta namen vidimo tudi v določilih štata „Zveze narodov“, ki zahtevajo, da morajo vsi narodi, ki stopijo v „zvezo narodov“, sojamčiti za vse meje, ki jih je določila mirovna konferenca. V tej klavzuli se vide jasno stremjenje, da se sporazumno zajamči sedanji evropski položaj, kajti drugače bi bile vse mirovne pogodbe le košček papirja, ki velja le do druge priloznosti. Vprašanje miru je bilo in bode vedno vprašanje sporazuma med posamezniki in med narodi.

VATIKAN IN NJEGOVA POLITIKA.

Vidni poglavar katoliške cerke na zemlji se v svetovni politiki ni silil nikdar Bog več kako v ospredje.

S slavnim Pijem IX je zamrlo posvetno papeževstvo kraljestvo na zemlji. Leon XIII se je držal rezervirano v svojem Vatikanu. Bila je doba mržnje napram novemu italijanskemu kraljestvu. Prišli so še težji dnevi za katoliško cerkev. Francija se je odpovedala vsaki pokorščini Sv. Stolu. Prekinjene so bile diplomatske zveze. Piji X, milega značaja, ni bil diplomat in je mirno prenašal osamelost Sv. Stolice.

Nekaj življenja je prinesel v Vatikan sedanji papež Benedikt XV. Z raznimi akti je posegal v svetovno vojno. Znano je, da se je ponudil večkrat v posredovanje in ne morda tako brezvpešno, kakor se še danes misli. Težkoče so tičale vedno v tem, da je bila večina katoliškega sveta na strani entente (Italija, Francija in Belgija), dočim je sv. Stolica nedvojbeno simpatizirala s katoliško Avstrijo. Kakor je bilo po jedni strani skoraj nekaj privlačnega v tem, da bi si katoliški elementi vojujočih držav podali roke, so po drugi strani nastajale baš v tem največje težkoče, ker so bili ententni katoličani neizprosni sovražniki centralnih držav. Skodovalo je na pr. močno, da se je držala centralnih držav Turčija.

Tako ni mogla priti sv. Stolica do prave veljave, dasi se je močno trudila za sporazum med vojujočimi narodi.

Po vojni je izzvala ameriška posebnost neko gibanje za zbliznanje med vsemi krščanskimi veroizpovedanji. Govorilo se je, da se skliče na poseben shod zastopnike vseh krščanskih veroizpovedanj v znak solidarnosti med vsemi spoznavalci Kristusove vere. Amerika, kjer so v verskih zadevah ravno tako malo občutljivi kakor v narodnih, je vzela to gibanje za resno in dogodilo se je, da je prišla ameriška anglikanska deputacija tudi v Rim, da bi dobila pritrjenje od papeža za udeležbo katoličanov pri tem shodu.

Toda sv. Stolica je tako vprašanje z ogorčenjem zavrnila, češ, da ne more pri-

znati poleg katoliške vere še drugih veroizpovedanj kot enakopravnih. Amerikanci so jo moralo odkuriti z dolgim nosom in ne malo jezo.

Veliko zbliznanje med katoliškimi in anglikanskimi veljaki v Ameriki se je zopet razdrlo.

Zadnje čase se zopet mnogo čita o poskusih sprave med Francijo in Italijo. Govori se o možnosti, da se bi zopet vspostavila diplomatska zveza med Vatikanom in Francosko vlado. Vatikanu se gre za svoje stare pravice, Franciji pa za protekcijo katoličanov na vzhodu. Diplomatičen vspeh Vatikanu so na pr. jamstva glede katoliških misij v bivših nemških kolonijah in sedaj še gre Vatikanu za to, da prepreči ustanovitev židovskega kraljestva v Palestini v smislu angleškega načrta. Francija se vsled tega ponuja Vatikanu v pomoč, toda pričakuje, da jo podpira Vatikan v njenih težnjah na vzhodu. Zbliznanje je že prišlo do točke, da se je pred kratkim izjavil Sv. oče Benedikt XV: „Obžalujem, da sem Francoz le po srcu in mišljenju“.

Ni čuda torej, da gleda Italija s pazljivostjo na to nenadno prijateljstvo med Vatikanom in Francijo.

Pred „mednarodno stavko“.

Približno pred enim mesecem je bila na sestanku v Southportu proglašena „mednarodna stavka“ sporazumno z vsemi mednarodni socialističnimi organizacijami v Evropi. Francoska organizacija se je izjavila solidarno z Italijo za vprizoritev 48 urne stavke na dan 20. in 21. julija. Na to je pričela velika propaganda uradne socialistične stranke v Italiji. Ljudstvo je gledalo osupnjeno, kaj naj pomeni ta vojna napoved Evrope.

Prvi so vgovarjali Angleži. Pripravljeni so bili protestirati na nedeljskih shodih proti vmešavanju v politične razmere socialističnih držav, a niti pičice več.

Vlade, ki so vidile resnost v takih gibanjih, so se potrudile, da bi odbile ostanih stavkam s tem, da so hitele izjavljati, da se ne vdeležo nikake vojaške akcije proti Rusiji in da odtegnejo takoj vse tozadevno vojaštvo.

Posamezniki so počeli pomišljevati o pravnem namenu teh stavk, pričela so se razmotrivanja v stranki sami. Med tem so izbruhili draginski nemiri v Italiji in vsakemu le količjak razsvitljenemu človeku se je zdelo ponavljanje ljudskega besnenja nevarna stvar.

Ne le za domače zmešnjave, ampak tudi za mednarodno stališče Italije bi postali odgovorni aranžerji mednarodne stavke. Trezneje misleči voditelji so pričeli vsled tega ugovarjati brezsmiselnim stavkam, ki ne značijo najmanjšega napredka v proletarskih težnjah, pač pa diskreditirajo državo pri onih, ki imajo danes v rokah živila, surovine in denar. Prampolini, eden najuglednejših voditeljev „uradnih socialistov“ je vsled tega odločno pobijal načrte najbesnejših levičarjev, ki vidijo v tej stavki možnost vspostavitve sovjetov po ruskem vzorcu. Pa tudi Turati se je proglasil „odsotnega“.

Med tem so začeli omahovati tudi posamezni sindakati. Isti železničarski sindakat, ki je nedvomno največje važnosti za uspeh stavke, kaže jako različne toke. Dalje so tudi cilji povsem različni. Tako hočejo nekateri protestirati proti versalskemu miru, drugi proti dragini, tretji pa proti buržoaziji, ki se bojuje proti Rusiji.

Francozi so skrčili svojo stavko na 24 ur. Reakcija postaja vedno večja, ker pričena ljudstvo spoznavati, kaj se namrava vprizoriti pri teh stavkah.

„Corriere della sera“ se povprašuje, v čem, da se je Italija zamerila Leninu in Beli Kunu, kojega je bajš celo zalagala z orožjem, da mora žrtvovati svoj mir in blagostanje v popravu teh krivic. Polagoma vstaja pri vseh spoznanje, da v teh težkih trenutkih in pričakovati nikake pomoči od stavk, kojih cilji niso jasno začrtani. Ruske dedščine so se zbali celo Francozi, kojih narodna socialistična organizacija je odločno izjavila, da ne pristopi k tretji internacionali.

Naravno je, da se mora vsak napredek vsporedno pomikati in da imajo osamele akcije za posledico le neopravičljive človeške žrtve.

Vnanji položaj Italije v Nittijem govoru.

Glede vnanjega položaja Italije se je izjavil Nitti približno tako-le:

„Velik je bil pogrešek od strani italijanske vlade, ker ni načela takoj po sklepu nemirja obširnega razpravljanja italijanskih zahtev. S tem ne bi bila namreč zmanjšala svojega vglada in moči, kakor tudi ne razodela igre, kajti kakor hitro bi začeli delati ovire italijanskim težnjam zavezništva iz svojih sebičnih namenov, bi se lahko sklicevala vlada na to, da stoji za italijansko delegacijo kompaktno in odločno volja naroda. Danes je pri skupnem naporu in hrepenenju, da se bi položaj, ki je bil tako težko

komprimiran, zopet upostavil, potrebno, da se zbornica zaveda svoje naloge in odgovornosti in se spusti, seveda s potrebno zmernostjo in previdnostjo, ki jo zahteva trenutek, toda z izkrenostjo ni odločnostjo, v razpravo najkočljivejših in težkih vprašanj; najkočljivejših in najtežavnejše od vseh je vprašanje naših odnošajev s Francijo. Je potreba da dobimo odmev tudi onstran Alp.

„Dočim se torej pogajajo naši delegati v Parizu z zavezniškimi delegati, naj bodo tukaj rečeni z bratovsko ljubeznijo francoskemu narodu — in ne le francoskemu narodu — globoki razlogi nezadovoljnosti italijanskega naroda, kajti nujno potrebno je, da se oba naroda neposredno razumita.“

Po teh besedah je spominjal govornik dokaze odkritosrčnega in bratovskega prijateljstva, ki je izkazala Italija od začetka vojne Franciji s tem, da jo je rešila pogažanja s svojo nevtralnostjo in pozneje s svojim sodelovanjem za razbitje centralnih držav.

Jemlje z zadovoljstvom na znanje izjavo Clemenceauja in Lloyd Georgea, da hočejo vzdržati londonski dogovor; toda ne ve, kako se bi moglo isto spraviti v skladje z akcijo za razveljavljenje londonskega dogovora in preziranjem dogovora v Sv. Ivanu Moranskem, s sovražnim zadržanjem v jadranskem vprašanju in z izzivanji, ki jih je bilo treba ponovno obžalovati na Reki.

Meni, da skrbi Francija slabo za svoje interese, ako žrtvuje italijanskim prijateljstvu s krivičnim zagovarjanjem jugoslovanskih ambicij. Meni tudi, da se ni dostojno ocenjevalo prispevek Italije k onipomorski zmagi, ki je zagotovila Italiji gospodstvo na morju. Dokazuje kako krivično so obdolžive na naslov italijanske vlade, da zasleduje imperijalistične težnje, dočim dokazuje baš dejstvo, da ni zahtevala Italija v londonskem dogovoru Reke, zmernost italijanskih zahtev. Narod zahteva, da se ne smatra londonskega dogovora, kot košček papirja, da naj se spoštuje voljo mesta Reke, in naj se ne prepusti italijanskim skupin, ki bi morale priti pod jugoslovansko državo jugoslovanski osveti.

„Kajti, ako že mora priti do bolestin odgovor, naj se to zgodi na način, da ne bode onečaščena domovina.“

Zaključuje z izjavo, da bode vpošteval italijanski narod zadržanje zaveznikov glede italijanskih aspiracij, toda ne, da se bi vrnil k starim ali nenaravnim zvezam, marveč edino za to da se moralno osvobodijo in ne podvrže več svojih dejanskih koristi abstraktni idealnosti.

Turattijev govor.

Glede Turattijevoga govora poroča „Secolo“ sledeče:

RIM, 15. V neredni včerajšnji diskusiji ni zadobil Turattijev govor pravega naglasa v zadevi glasovanja zaupnice. Prav za prav se ni niti izjavil glede glasovanja, marveč je priobčil neko izjavo v imenu svojih tovarišev, ki bi jo bil moral storiti Modigliani.

Turatti je sporočil, da je dobila socialistična stranka od društev 175ih gorenjeadiških občin proteste proti priklonitvi k Italiji. Gre se za čist in priprost protest, ki je pa v bistvu predlog za sporazum na drugačni podlagi, nego je bila ona, določena od mirovne konference.

Nemci gorenje Adize nadaljujejo prav za prav agitacijo, ki jo je začela avstrijska republika. Iz izjav, ki jih je storil Bauer, zunanji minister, izhaja, da je zaprosila prošil mesec december republikanska vlada italijansko vlado, da se bi uredilo vprašanje Gorenje Adize na podlagi medsebojnega sporazuma. Avstrijska vlada je trdila, da se bi moralo prikloniti nemško ozemlje te pokrajine, izvemši torej ladinski pas, avstrijski republikli na način, da bi ostale Italiji vse pravice do vojaških jamstev do brenerskega prelaza. Do istih zaključkov prihajajo tudi socialistična in narodna društva, ki so se obrnila do italijanskih socialistov.

Gre se torej za jako važno gibanje, ki ga ne smemo prezreti ali hliniti se, da ga preziramo. Vpoštevati je moramo, da vredimo našo akcijo tako, da ne razžalimo narodnostnega čustvovanja gorenje adizkih Nemcev. Sedaj pa izhaja iz poročil, ki jih dobivamo iz teh krajev, da nimajo oblasti, ki so začasno na čelu tamošnje vprave, pravega smisla in takta, ki je neobhodno potreben, posebno v prvem času italijanske zasedbe, ter da so te oblasti popolnoma v nejasnem glede nemške nravi onega prebivalstva, ki je in se čuti nemško.

Ne vemo, kaj namrava napraviti sedanje ministerstvo. Glede bivšega ministertva vemo le, da Sonnino se ni zdelo niti vredno odgovarjati vladi avstrijske republike; ako je pa dobil kak predlog, ni smatral niti vredno pokazati ga ministertvu. Sicer pa je bila to njegova navada. Gotovo tudi ni obvestil svojih tovarišev o svoji odpovedi glede Djubuta

in gotovo tudi ne o svojem razločnem in molčečim priznanjem neke trgovske hipoteke na mesto Reko in pristanišče v prilog Zjedinenjih držav.

Govori se o governerju za Trentinsko in o drugem za Trst. Cas bi bilo. Toda imenovanja guvernerja zahteva tudi izbera posebnega programa. Se-li hoče dovoliti posebno ureditev za gorenjo Adizo s polnim priznanjem krajevnih tradicij? Tudi o tem bode treba razpravljati, kadar predložijo Tittoni v zbornici v odobrenje našo mirovno pogodbo.

Italijanski problemi v svetu petorice.

Tittoni je imel včeraj dolge pogovore glede italijanskih problemov s Tardjejem, Whiteom, ameriškim delegatom in s Clemenceaujem. Razprava se bode še nadaljevala, ker se ni še doseglo nikakega sporazuma.

Tittoniju se je naročilo proučevanje glede sestave mirovne pogodbe za Bulgarsko. To je prvič, da je dobil italijanski delegat važen nalog.

Medzavezniška komisija za vojno odgovornost se je pečala z vprašanjem izročitve Wilhelmove osebe. V tem pogledu ni bil storjen še nikak korak pri Holandski.

Nova zarota na Dunaju.

Iz Dunaja poročajo, da je poskušalo vprizoriti tamošje ogersko poslanstvo, ki je edino poslanstvo Bela Kunove vlade v evropskih prestolnicah, nov prevrat, da se vrže socialistično-buržoagijsko avstrijsko vlado in se jo nadomesti s proletarsko diktaturo. Že več dni sem se je opazovalo v Bankgasse, kjer je nastanjen ogersko poslanstvo, sumljivo dohajanje in odhajanje, kakor pri nobenem drugem poslanstvu. Ko je bila vlada na to opozorjena, je zamogla zajeti celo vrsto listin, ki so dokazale, da se skuša zanetiti novo komunistično zaroto. Vsled tega se je obrnil Dr. Bauer s posebnoto do Bele Kuna, v koji mu navaja celo vrsto oseb pridanih ogerskemu poslanstvu, ki so zakrivilje čine v protislovju s svojim eksteritorialnim značajem. Ker so se zgodila ta dejanja, čeravno ne baš na inspiracijo ogerske vlade, a vendar s priznanjem ogerskega poslanika Czobelja na Dunaju, je avstrijska vlada izjavila ogerski, da želi odstranitev imenovanega poslanika. Ako se bi držala Ogerska starih diplomatskih običajev v Evropi, se bi zamoglo poslanika zopet poklicati. Toda predložiti dogodki dokazujejo, da je Bela Kunova vlada popolnoma opustila stare diplomatske običaje, kajti kadar se je odposlalo na Dunaj mesto prejšnjega poslanika Bolgarja, ki se je zdel ogerski vladi premo energičen, Czobelja, se ni vprašalo dunajske vlade, je-li jej pogodu nova oseba kot zastopnik ogerske vlade. To opuščanje znači po mnenju Bauerja dovolj jasno, da se ne namerava ogerska vlada posluževati običajev, ki se v tem pogledu v navadi od naroda do naroda.

Vojna proti Ogerski.

Zadnje dni se je mnogo govorilo, o tem, da namerava ententa napovedati vojno sedanji ogerski vladi. Toda ne more in ne mara pošiljati v ogenj svojih čet, radi česar se je obrnila do češke, jugoslovanske in rumunske vlade s pozivom, da ji navedejo svoje potrebščine in število vojaštva, ki se bi za ta namen moralo mobilizirati.

Vojaški zvezdeni cenijo, da je treba armade 200.000 mož, ki mora biti točno opremljena z vsemi bojnimi sredstvi, ako se hoče Ogersko resno ogroziti.

Zainteresirane tri vlade pa ne kažejo baš posebnega veselja za to krvavo podjetje in upati je, da prodre prepričanje, naj se pusti rešitev ogerskih homatij učinku časa in blokade.

Vsekakor pa se glasè zadnje vesti, da vroči francoski vrhovni poveljnik vzhodne armade Franchet d'Esperay ogerski vladi poziv, da se umakne vladi, ki jo izvoli ljudstvo brez nikakega pritiska; ako se bi pa ogerska vlada še nadalje branila odstopiti, otvori francoska armada takoj sovražnosti proti Ogerski.

Nov delavski urnik.

Iz Holandske poročajo, da je tamošnja poslanska zbornica sprejela zakonski načrt, s kojim se uvaja obvezen delavski urnik, ki dovoljuje tedensko le 45 ur dela v obratih.

Revizija mirovne pogodbe v francoski zbornici.

Komisija, ki jo je imenovala zbornica za proučevanje mirovne pogodbe je sklenila zasllišati Clemenceauja glede levega brega renškega in glede drugih teritorialnih vprašanj.

Glede zveze narodov je zasljšala komisija Pichona, ki je dokazal potrebo, da se morajo mednarodni spori, predlagati v razsodbo prej določenim sodiščem; druge zadeve se morajo rešiti e-

noglasno. Pichon je dostavil, da tvori neodvisnost narodov veliko jamstvo in da bodo vsa politična in družabna vprašanja, ki jih je rešila „zveza narodov“ v veliko dobroto človeštva. Glede pristopa Nemčije k zvezi narodov je omenil Pichon, da se dovoli Nemčiji vstop tedaj, ko dokaže svojo odkritosrčno voljo posebno v izpolnitvi mirovnih pogojev, ki so jej naloženi, toda brez kake popustitve v vojaških omejitvah. Pichon je tudi obljubil, da predloži „zvezi narodov“ premembe, ki jih je predlagal Léon Borgeois v imenu francoske delegacije in ki ojačajo stališče zveze narodov s tem, da ji prisodijo tudi gotovo oboroženo središče z določljivo vojaških vzkrepov. Komisija je istotako zaslišala poročilo Charlesa Benoist glede teritorialnih vprašanj in sarske kotline.

Francoski socialisti proti nemški mirovni pogodbi.

Kakor poročajo iz Pariza je sklenila splošna zveza delavskih strank z veliko večino glasov, da morajo poslanci te stranke pri glasovanju za ratifikacijo nemške mirovne pogodbe oddati nasprotno glasovo.

V dokaz solidarnosti z nemškimi proletarijatom se bo štrajkalo 24 ur.

Mirovna pogodba v amerškem senatu.

„Matin“ poročajo iz New Yorka, da izražajo voditelji strank v senatu, da ne bode odobrena mirovna pogodba z vsemi dostavki in premembami, ki se bodo izkazale potrebne v dolgotrajnih diskusijah senata, pred bodočim mesecem oktobrom. Senatorja Lodge in Knok, ki sta za to, da se bi mirovni pogodbi dostavili še nekateri popravki, sta mnenja, da zadobi mirovna pogodba potrebno večino glasov. Senatorji Borah, Johnston, Poindexter, Moses Fall in Brandegee naznanjajo istotako, da bodo zahtevali gotove popravke. (Kako bo tedaj končno izgledala ta mirovna pogodba? Op. Ur.). Prva dva zahtevata celo bistvenih sprememb, ki obstojajo v tem, da so bi izločilo iz nemške mirovne pogodbe vsako sled o zvezi narodov. Ker se vrhu tega vsi navedeni senatorji ob enem tudi člani komisije za vnanje zadeve, ki proučuje že sedaj mirovno pogodbo, je jasno, da obstojajo velike razlike v vidikih članov komisije, radi česar bode razprava dolgotrajna in mučna. Dosedaj ni videti sicer nasprotij v bloku demokratičnih senatorjev, ki so naklonjeni odobritvi mirovne pogodbe predložene po Wilsonu, in isti je včeraj izrazil napram svoji okolici prepričanje, da sprejme ameriški senat mirovno pogodbo kakor jo je sestavila pariška konferenca.

Spopadi med francoskim vojaštvom in berlinskim prebivalstvom.

Po londonskih vesteh je bil v noči, na 15. t. m. napaden v berlinski ulici „Unter den Linden“ francoski felvebelj v prepriju z berlinskimi ponočnjaki. Na posledicah rane je umrl v bolnišnici. Nekatera poročila trdijo pa, da je bil brez vsakega vzroka napaden od berlinskega prebivalstva. Prvo poročilo je nemškega, drugo pa francoskega izvora.

Nemška vlada se silno trudi, da bi poravnala spor mirnim potom. Sicer pa vlada v Berlinu radi tega dogodka veliko razburjenje proti tam nastanjenemu francoskemu vojaštvu.

Stavke na Nemškem.

Vsled izbruha kmetskih stavk je proglašeno v večjem delu Pomeranske obsečno stanje.

Osojbe tramvajskih železnic v Berlinu je sklenilo zopet začeti z delom.

Vsled dogovorov med železniškim obojem saškimi in zastopnikom železniških podjetij je prišlo do sporazuma, da se je od pondeljka dalje zopet otvoril železniški promet.

Domače vesti

Dopisovanje z inozemstvom. Ker je zopet odprta kupčija z inozemstvom, se je na osrednjem poštnem uradu v Gorici namestila posebna poštna skrinjica izključno za pisma, ki so naslovljena v inozemstvo.

Pošiljatev se vrši preko Trsta in pisma se pobirajo vsak dan ob 7. zvečer.

Novo službo. Kakor čujemo, bode razpisanih pri deželni komisariatu več novih uradniških mest. Rabilo se bode absolutirane pravnik, inženirje in kmetijske strokovnjake. Sorazmerno pa se sprejme tudi kaka pomožna moč. Ako je še kaj slovenske inteligence v deželi, naj ne opusti kompetiranja.

Pokrajinski zbor italijanske republikanske stranke. V nedeljo se je vršil v Trstu pokrajinski zbor Italijanske republikanske stranke (P. R. I.) Na zborovanju ste se sprejeli dve resoluciji. Prva se nanaša na splošno stavko v znamenje protesta proti versailleski politiki, druga pa na politiko napram Slovanom v zasedenem ozemlju. Druga resolucija se glasi: »Republikanci v Julijski Benečiji, zbrani na kongresu v Trstu 13. julija 1919, proučivši vprašanje stališča, ki ga naj zavzame italijanski narod napram italijansko-slovenski manjšini znotraj meja Italije, poudarjajo globoko razliko med italijansko-slovenskimi kmetijskimi masami in jugoslovofilskimi nacionalisti, podžigalci mržnje proti našemu narodu;

smatrajo, da je treba odtegniti italijansko-slovenske mase pogubnemu vplivu jugoslovofilskega krivega nacionalizma in vzgojiti jih v čutu vzajemnosti in ljubezni napram Italiji potem politike ljubeznive velikodušnosti in gospodarskih dobrot;

zavzemajo pa se nasprotno za politiko kar največje strogosti nasproti agitatorjem, ki izhajajo posebno izmed duhovščine, učiteljstva in odvornikov, ki ne priznavajo Italiji pravice do zedinjenja in teritorialne celotnosti v mejah, ki ji jih določila narava sama in si jih je prisvojila po stoletnem zahtevanju z žrtvijo enega milijona mrtvih in pohabljenih Italijanov;

in dočim poudarjajo, da se mora z italijansko-slovenskimi masami, ki so lojalne in zveste Italiji, ravnati kakor z italijanskim narodom in da morajo uživati vse pravice ostalih italijanskih državljanov in svobodno rabo svojega jezika v šolah in uradih poleg italijanskega v pretežno slovenskih krajih;

zahtevajo, da naj se protitalijanski jugoslovofili, podkurjevalci nesrečne vojne med Italijo in Jugoslavijo smatrajo enostavno za sovražnike Italije in se tudi tako ravna z njimi;

izjavljajo končno, da smatrajo italijanski nacionalizem za nič manj poguben za koristi Italije kot pa jugoslovanski nacionalizem.

Uvoz avstro-ogerske valute z one strani premirne črte in izmenjava po 40%. V svrhu, da se pravično urede nekatera vprašanja, nastala vsled izmenjave valute v Trentinu in v Julijski Benečiji, je dogovorjeno z ministrstvom državne zaklada izdalo italijansko vrhovno poveljstvo naslednjo naredbo:

1. Denarni zavodi v Trentinu in v Julijski Benečiji, kateri imajo vložene njim pripadajoče blagajniške fonde pri svojih centralah ali filijalkah onstran premirne črte, morejo zopet uvesti omenjene svote ter doseči izmenjavo po 40%, to pa le v mejah blagajniških zalog, kakor izhajajo iz situacijskega izvlečka (izvlečka o stanju) vsakega posameznega zavoda z dne 3. novembra 1918.

2. Zneske v kronah, položene pri zasebnih ali bankah onstran premirne črte, pripadajoče zasebnikom ali zavodom, ki so pristojni v Trentin ali v Julijski Benečiji ter imajo istotam svoje bivališče oziroma sedež, more se svobodno uvažati, stavljeni na dispozicijo ter menjati po 40%, ako se dekaže, da so bili ti zneski po oženi pri nekdanjih avstro-ogerskih zavodih pred 3. novembrom 1918. Ta dokaz more izhajati iz dokumenta izdanega od zavoda oziroma od dolžnika, iz katerega naj izhaja aktivni saldo tekočega računa ali hranilne vloge dne 3. novembra 1918. Dokument mora biti vidiran od italijanske vojaške misije v inozemstvu.

Ako vsled poslovnih težkoč ali iz drugih vzrokov ne bi bilo mogoče preskrbeti si vidiranja od strani italijanske vojaške misije, ali pa, ako bi bilo potrebno da se vršijo dolgotrajna raziskovanja v svrhu, da se dokaže verodostojnost dokumentov, bo mogel kr. gubernatorat v izjemnih ter očitno nujnih slučajih dovoliti kreditnim zavodom na njihovo prošnjo, posojila v lirah v razmerju do 20% zneska vloge v kronah in sicer za čas ne preko treh mesecev, ter proti založitvi vlog samih.

3. Zasebniki, kateri so pristojni v Trentin ali v Julijsko Benečijo ter se nahajajo onstran demarkacijske črte, morejo — ako bivanje onstran premirne črte ne svojevoljno — svoje vloge pri zavodih, glaseče se na krone, premeniti na druge enakoveljavne vloge pri zavodu »Banca d'Italia« ter čakati na nadaljne določbe, ki jih izda vlada v pogledu izmenjave valute, to pa brez nobenega jamstva ne s strani vlade, ne s strani banke. Vsaka vloga bo morala biti opremljena z izjavo, podpisano od vlagatelja, s katero ta naznanja svojo pristojnost ter spričuje na svojo častno besedo, da so položene krone izključno njegova last.

V nobenem izmed treh gori omenjenih slučajev se ne pripuste k izmenjavi žigosane krone.

Opozarjamo vse naše denarne zavode ter zasebnike, kateri imajo naložene zneske onstran premirne črte ne gornjo naredbo, ker izhaja iz nje, vzemši v obzir današnje kurze, v korist vlagateljev kurzna razlika od 40%.

Nujno potrebno je, da si posamezniki kakor tudi naše hranilnice in posojilnice posebno one, ki so imele naložene glavnice bodisi v Ljubljani, v Celju ali drugje, preskrbijo čimprej potrebne dokumente in sicer legalizirano izjavo zavoda, pri katerem imajo naložene zvoj denar, ki naj izpričuje, kako vi ok je bil saldo računa dne 3. novembra 1918, katero izjavo naj dajo v dirati s strani v poštev prihajajoče italijanske vojaške misije.

Posebno opozarjamo na to, da žigosane krone niso pripuščene k izmenjavi po 40%, vsled česar bi se moral uvesti odgovarjajoči znesek nežigosanih kron.

TEDENSKI KOLEDAR

- 19. julija Sobota, Vincencij Pavl.
- 20. " Nedelja, 6 pob. Marjeta.
- 21. " Ponedeljek, Danijel, Olga.
- 22. " Torek, Marija Madalena.
- 23. " Sreda, Apolinar, Liborij.
- 24. " Četrtek, Kristina, Roman.
- 25. " Petek, Jakob, Krištof.

Upravitelj in urednik: KAROL JUSIČ.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Dr. OSKAR MORPURGO

Zdravnik

se je zopet vrnil v Gorico in sprejena bolnišnica jutraj od 9-10, pop. pa od 2-3.

Naznanjam, da sem začel strehokrilno obrt

v Gorici (Largo Nicolò Pacassi št. 5)

in se priporočan občinstvu, ki sem je v stanu dobro in hitro postreči. Sprejemam tudi izdelovanje vsakvrstnih načrtov in stavbenih proračunov.

Maksimiljan Poberaj arhitekt.

Sprejme se na hrano več oseb

kje, povč uredništvo.

Velika tvrdka v Vidmu

išče potovalnega agenta v usnju.

Neobhodno potrebno je poznanje slovenskega jezika. Oglasiti se je pri upravnistvu lista.

Velika tvrdka v Vidmu

išče spretne strojarje. Več se zve pri upravnistvu tega lista

ZOBOZDRAVNIK

ROBERT BERKA GORICA, ULICA DANTE 4.

Mnogo let asistent pri Dr. PIKL Zobozdravniški atelje Posluje od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. popoldne

Šolske pisanke

se dobi v papirni trgovini

ANTONA PERTOT

GORICA - Via Municipio 4 - GORICA filjalka, Vja Teatro 18,

ki je bogato založena z raznovrstnimi pisarniški potrebščinami, šolskimi knjigami i. t. d. Ima tudi knjigovoznico in sprejema izdelovanje fotografičnih slik, klišejev in druga slična dela.

!BAZAR!

Na Verdijem tekališču Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisk :

SIGON JOSIP

Gorica, Ulica Rastello 8

Velika zaloga vsakovrstnih ur, verižic in zlatenin

Najnižje cene

Borovaz & Colledani

GORICA, Riva Castello št. 4

Zaloga manufakturnega blaga na debelo

ZMERNE CENE

GENTILI & ROSSATI

tvrdka za stavbeni materijal v Gorici, Corso Vitt. Em. 21

ZASTOPSTVO ima Alojz Slamič

v Sv. Luciji in Tolminu

Bogata zaloga vsakovrstnega stavbenega materijala

Med tem tudi Cement PORTLAND

GIOV. PATERNOLLI

CORSO G. VERDI 34.

▼

Najstarejša knjigarna in trgovina s pisarniški predmeti. Bogataga zaloga vsakovrstnih pisarniških potrebščin, slik, barv i. t. d.

SLOVENSKE KNJIGE.

Zaloga edine italijanske slovnice za Slovence: „Italijanščina za Slovence“ sp. V. Bandelj. Slovarji italijansko-slovenski, in slovensko italijanski. - Slovenska postrežba